

Sygn. akt III AUa 369/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Aleksandra Mitros
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy J. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 lutego 2015 r. sygn. akt VII U 967/13

1. oddala apelację,
2. zasądza od ubezpieczonego J. Ś. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Aleksandra Mitros

Sygn. akt III AUa 369/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 25 marca 2013 r., po rozpatrzeniu wniosku J. Ś., odmówił mu prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1969, 1970, 1974-1977. Z decyzją nie zgodził się ubezpieczony, który w odwołaniu z 23 kwietnia 2013 r. wniósł o jej zmianę, domagając się przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej.

Kolejną decyzją z 9 czerwca 2014 r. Zakład odmówił prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie nowych zarobków zastępczych za lata 1988-1990, ponieważ zaświadczenie o ich wysokości nie zostało wystawione przez zakład pracy, który udzielił ubezpieczonemu urlopu bezpłatnego celem świadczenia pracy u armatora zagranicznego, a przez inny podmiot, niezatrudniający J. Ś. przed wyjazdem z kraju. Ubezpieczony 25 czerwca 2014 r. wniósł odwołanie i wskazał, że z przepisów prawnych nie wynika, żeby zaświadczenie o wysokości zarobków zastępczych musiało pochodzić od zakładu pracy, który udzielił ubezpieczonemu urlopu bezpłatnego celem świadczenia pracy u armatora zagranicznego.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 4 lutego 2015 r. oddalił odwołania J. Ś..

Sąd okręgowy ustalił, że J. Ś., ur. (...), wniosek o emeryturę złożył 26.04.2006 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 18 maja 2006 r. przyznał prawo do emerytury od 26 kwietnia 2006 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych, od 1 stycznia 1986 r. do 31 grudnia 1995 r. Następnie organ rentowy decyzją z 24 maja 2006 r. przeliczył podstawę wymiaru świadczenia ubezpieczonego, przyjmując do jej ustalenia przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Za lata 1988-1990 przyjęto tzw. zarobki zastępcze zgodnie z zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 28 lutego 2005 r., wystawionym przez (...) w K.. Kolejną decyzją z 31 maja 2006 r. organ rentowy przeliczył emeryturę ubezpieczonego, przyjmując do podstawy wymiaru świadczenia przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Za lata 1968-1971 przyjęto wynagrodzenia zgodnie z zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym przez (...) w S., a za lata 1976-1977 wynagrodzenia wynikające z zaświadczenia wystawionego przez Stocznnię (...) S.A. w upadłości. Decyzją z 8 czerwca 2006 r. ZUS przeliczył emeryturę, przyjmując do podstawy wymiaru świadczenia przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Za 1979 rok przyjęto wynagrodzenie zgodnie z zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym przez (...) w K.. Decyzją z 10 sierpnia 2006 r. w związku z przedłożeniem nowego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 9 czerwca 2006 r. ponownie przeliczono podstawę wymiaru świadczenia ubezpieczonego z uwzględnieniem wynagrodzeń uzyskanych w latach 1974-1977 z tytułu zatrudnienia w Stoczni (...) S.A. w upadłości. Ponownie podstawę wymiaru świadczenia organ rentowy przeliczył decyzją z 22 sierpnia 2006 r., uwzględniając wynagrodzenia z lat 1972-1974 na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z tytułu zatrudnienia w Miejskim Biurze (...) w Ł..

Kolejny wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia J. Ś. złożył 23 stycznia 2013 r., domagając się uwzględnienia zarobków w (...) w S. za lata 1969-1971 i w Stoczni (...) S.A. w upadłości za lata 1974-1977 na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz na Politechnice (...) w S. na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 23 stycznia 2008 roku. ZUS przeliczył wskaźnik za 1971 rok z tytułu zatrudnienia na Politechnice (...), wskazując że wynagrodzenie za 1972 zostało uwzględnione uprzednio. Jednocześnie organ rentowy odmówił uwzględnienia dochodów za lata 1969-1971 oraz 1974-1977 na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej, wskazując że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia za ww. okresu ustalił w oparciu o zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Ostatecznie do ustalenia wysokości świadczenia przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło przeciętną podstawę wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia.

J. Ś. od 7 października 1968 r. do 20 grudnia 1971 r. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w S., z tym, że w okresie od 9 stycznia 1970 r. do 21 kwietnia 1970 r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) jako motorzysta, asystent maszynowy oraz IV mechanik na statku. Z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w S. w okresie od 7 października 1968 roku do 20 grudnia 1971

roku J. Ś. przysługiwało wynagrodzenie w wysokości: 6.734 zł - 1968 rok, 29.931 zł - 1969 rok, 30.662 zł - 1970 rok, 47.302 zł - 1971 rok.

W okresie od 20 września 1974 r. do 28 lutego 1977 r. J. Ś. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Stoczni (...) w S. na stanowisku motorzysty. Z tytułu zatrudnienia przysługiwało wynagrodzenie w wysokości: 13.053 zł - 1974 rok, 44.422 zł - 1975 rok, 90.438 zł - 1976 rok, 16.641 zł - 1977 rok.

W okresie od 4 kwietnia 1979 r. do 22 lipca 1991 r. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w K. na stanowisku III mechanika, a następnie II mechanika. W okresie od 20 sierpnia 1988 r. do 30 czerwca 1991 r. przebywał na urlopie bezpłatnym. W tym czasie był zatrudniony u armatorów zagranicznych, w tym:- od 24 sierpnia 1988 roku do 5 lutego 1989 roku, od 6 kwietnia 1989 roku do 19 kwietnia 1989 roku, od 25 listopada 1989 roku do 2 grudnia 1989 roku, od 1 marca 1990 roku do 4 kwietnia 1990 roku oraz od 29 czerwca 1990 roku do 21 września 1990 roku za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. w W. jako starszy mechanik,- od 29 grudnia 1990 roku do 2 września 1991 roku za pośrednictwem (...) w G. jako starszy mechanik. Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w K. w dniu 28 lutego 2005 r. wydało ubezpieczonemu zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wskazując, że za czas zaokrętowania J. Ś. u armatorów zagranicznych przyjęto wynagrodzenie innego pracownika zatrudnionego w (...) na analogicznym stanowisku (tzw. zarobki zastępcze), które wynosiło:

340.3345 zł - 1988 rok, 230.066 zł - 1989 rok, 6. 538,513 zł - 1990 rok.

Spór dotyczył dwóch kwestii. Po pierwsze, przeliczenia podstawy wymiaru emerytury powoda za lata 1969-1970 i 1974-1977 na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej i uwzględnienia w miejsce wynagrodzeń wynikających z zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wynagrodzeń z legitymacji za ww. okresy. Po drugie, ubezpieczony zakwestionował odmowę przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie zarobków zastępczych za lata 1988-1990 na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu uzyskanego od pracodawcy, który nie zatrudnił go bezpośrednio przed wyjazdem z kraju.

Stosownie do treści art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (art. 15 ust. 6 ww. ustawy). W myśl art. 15 ust. 2a ustawy jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Stosownie do treści art. 15 ust. 3 analizowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty uwzględnia się kwoty wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy, oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, przysługujących ubezpieczonemu w roku kalendarzowym przypadającym po 2004 r., z tym, że łączna kwota podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wynagrodzeń i zasiłków nie może przekroczyć maksymalnej kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 15 ust. 3a ww. ustawy). W celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty: 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;

2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;

3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty (dalej jako WWPW), oraz

4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250 % (art. 15 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Ubezpieczony domagał się uwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury wynagrodzeń uzyskanych w latach 1969-1971 z tytułu zatrudnienia w (...) w S. oraz w latach 1974-1977 z tytułu zatrudnienia w Stoczni (...) w S. na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej, które pozwany organ rentowy kwestionuje. Sąd okręgowy nie znalazł podstaw do przychylenia się do tego stanowiska i ustalenia, że w spornych okresach z tytułu zatrudnienia w (...) w S. oraz w Stoczni (...) w S. uzyskał on wynagrodzenia w wysokości innej niż przyjęta przez organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru emerytury. Zgodnie z art. 116 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. W myśl § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. nr 237, poz. 1412) zainteresowany zgłaszający wniosek o emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien dołączyć do wniosku dokumenty stwierdzające:

1) datę urodzenia;

2) okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość;

3) stan zdrowia, a także wywiad zawodowy sporządzony przez płatnika składek, jeżeli ubezpieczony pozostaje w zatrudnieniu - w przypadku gdy prawo do świadczenia jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy;

4) wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu i uposażenia, przyjmowanych do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń;

5) okoliczności niezbędne do ustalenia świadczeń przysługujących z zagranicznych instytucji ubezpieczeniowych, jeżeli umowy międzynarodowe, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, tak stanowią.

Stosownie do § 21 ust. 1 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym przyjmowanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W postępowaniu ubezpieczony na poparcie swoich twierdzeń przedstawił dowody w postaci wpisów we własnej legitymacji ubezpieczeniowej, a nadto z zeznań świadków oraz ich dokumentacji osobowo-płacowej. Natomiast sąd w toku postępowania pozyskał zachowane w oryginale akta osobowe J. Ś. z okresu jego zatrudnienia w (...) w S. w Stoczni (...) w S.. W sprawie o ustalenie wysokości wynagrodzenia niezbędnego do ustalenia wysokości podstawy

wymiaru emerytury możliwe jest uwzględnienie jedynie tych składników wynagrodzenia, które są pewne. Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków. Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, sygn. akt III AUa 1136/13, Lex nr 1504458).

Wbrew stanowisku ubezpieczonego również przedłożona przez niego legitymacja ubezpieczeniowa nie mogła stanowić miarodajnego dowodu, mogącego podważyć dokumentację w postaci zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 25 maja 2006 r. (...), z 9 czerwca 2006 r. i z 2 lutego 2004 r. (Stocznia (...) w S.), na podstawie których pozwany organ rentowy dokonał ustalenia wysokości podstawy wymiaru świadczenia. Zgodzić należy się ze stanowiskiem organu rentowego, że wpisy w tej legitymacji za lata 1969-1970 oraz za lata 1974-1977 są niejednoznaczne. Brak jest wpisów uzyskanych kwot wynagrodzeń oddzielnie za poszczególne lata. W legitymacji ubezpieczeniowej wykazano jedynie zarobki w łącznych kwotach za okres od 1 grudnia 1970 r. do 31 listopada 1971 r., od września 1973 r. do sierpnia 1974 r. oraz łącznie za lata 1976-1977. Jednocześnie brak możliwości zweryfikowania powyższych zapisów w legitymacji przez ich zestawienie z innymi dowodami obiektywnymi, np. zachowaną w oryginale lub odpisach dokumentacją płacową. Po uzyskaniu wglądu do zachowanych w oryginale akt osobowych J. Ś., okazało się, że brak jest dokumentacji płacowej, z której wynikałyby konkretne stawki uzyskiwanego przez powoda w poszczególnych okresach wynagrodzenia. Z informacji uzyskanych z archiwów wynika, że dokumentacja płacowa powoda za sporne okresy nie zachowała się. Wobec powyższego sąd uznał, że w realiach rozpoznawanej sprawy brak miarodajnych i obiektywnych dowodów, na podstawie których możliwe byłoby przyjęcie do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia innych kwot wynagrodzeń niż te, które wynikają z kwestionowanych aktualnie przez ubezpieczonego zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 25 maja 2006 r. (...), z 9 czerwca 2006 r. i z 2 lutego 2004 r. (Stocznia (...) w S.). Za niewystarczające uznać bowiem należy gołosłowne twierdzenia, że w spornych okresach uzyskiwał wyższe wynagrodzenie niż to wynika z przedłożonej przez niego pierwotnie dokumentacji na drukach Rp-7.

J. Ś., zgodnie z treścią art. 6 k.c., podważając ustalenia organu rentowego, winien w postępowaniu przed sądem nie tylko podważyć trafność tych ustaleń, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji. W ocenie sądu I instancji ubezpieczony nie naprowadził dowodów na poparcie twierdzeń podnoszonych w odwołaniu, które mogłyby obalić ustalenia poczynione przez organ rentowy.

Z kolei istotną dla rozstrzygnięcia drugiej ze spornych kwestii było, czy organ rentowy, wydając zaskarżoną decyzję z 9 czerwca 2014 r., zastosował prawidłowo § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989 r., nr 11, poz. 63). Poza sporem pozostawało to, że powód w okresie od 4 kwietnia 1979 r. do 22 lipca 1991 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w K.. W toku tego zatrudnienia w okresie od 20 sierpnia 1988 r. do 30 czerwca 1991 r. korzystał z urlopu bezpłatnego celem zatrudnienia u armatorów zagranicznych za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. w W. oraz (...) w G.. W tym czasie powód uzyskiwał wynagrodzenie u armatorów zagranicznych, od którego w kraju nie były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne. Jednocześnie za okresy te ubezpieczony uzyskał z Przedsiębiorstwa Państwowego (...) w K. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 28 lutego 2005 r., w którym wskazano tzw. zarobki zastępcze (wynagrodzenie innego pracownika (...) w K. zatrudnionego w kraju w takim samym lub podobnym charakterze). Na tej podstawie organ rentowy decyzją 24 maja 2006 r. przeliczył emeryturę J. Ś., przyjmując do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za lata 1988-1990 zarobki zastępcze z ww. zaświadczenia.

Ubezpieczony domagał się przeliczenia wysokości świadczenia z uwzględnieniem zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 7 października 2013 r. wystawionego przez (...) w S. za okres 1988-1990, w którym wskazano

tzw. zarobki zastępcze, czyli wynagrodzenie innego pracownika (...) w S. zatrudnionego w kraju w takim samym lub podobnym charakterze. Argumentował, że zarobki zastępcze zawarte w tym zaświadczeniu lepiej odzwierciedlają wysokość wynagrodzeń uzyskiwanych u armatorów zagranicznych, ponieważ w (...) wykonywał pracę na promach pasażerskich i jego wynagrodzenie było niższe niż osób zatrudnionych na statkach handlowych (np. w (...)), a na takich właśnie jednostkach pływał u armatorów zagranicznych. Z kolei pozwany organ rentowy stał na stanowisku, że nie ma podstaw do uwzględnienia nowych zarobków zastępczych za lata 1988-1990, ponieważ zaświadczenie zostało wystawione przez podmiot, który nie zatrudniał powoda bezpośrednio przed wyjazdem z kraju.

Spór dotyczył interpretacji przepisu § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (tj. Dz.U. 1989 Nr 11, poz. 63 ze zm.), zgodnie z którym jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia:

1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo

2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 r. - kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

Sąd okręgowy wskazał, że co prawda z literalnego brzmienia przepisu nie wynika obowiązek przyjęcia wynagrodzenia zastępczego z ostatniego zakładu pracy ubezpieczonego, a jedynie obowiązek przyjęcia zarobków innego pracownika zatrudnionego w kraju na takim samym lub podobnym stanowisku, ale biorąc pod uwagę wykładnię celowościową, zasadne jest przyjęcie, iż w sytuacji gdy możliwe jest uzyskanie zarobków zastępczych z macierzystego zakładu pracy, tj. zakładu, w którym ubezpieczony pracował przed wyjazdem z kraju, to winny być one uwzględnione w podstawie wymiaru świadczenia. Tym samym nie było możliwości wyszukiwania wyższych zarobków u innych podmiotów, u których nie był zatrudniony bezpośrednio przed okresem wyjazdu za granicę, celem ponownego przeliczenia świadczenia. Jedynie przyjęcie zastępczo wynagrodzeń innego pracownika, pracującego w takim samym lub podobnym charakterze w tym samym zakładzie pracy co ubezpieczony, gwarantowało możliwie najbardziej przybliżone odwzorowanie rzeczywistych zarobków, jakie zostałyby mu przyjęte do podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdyby pozostawał zatrudniony w kraju. Wysokość wynagrodzenia potwierdza pracodawca, który zatrudniał pracownika przed jego wyjazdem do pracy za granicę (tak wyrok Sądu Najwyższego z 4 marca 2010 roku, I UK 306/09, Lex nr 585733).

W rezultacie sąd okręgowy oddalił odwołanie od decyzji 9 czerwca 2014 roku, przyjmując za organem rentowym, że do podstawy wymiaru emerytury powoda za lata 1988-1990 z tytułu wykonywania pracy u armatorów zagranicznych należy uwzględnić zarobki zastępcze w wysokości wynikającej z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 28 lutego 2005 roku, wystawionego przez (...) w K..

Ubezpieczony złożył od wyroku apelację zarzucając: - błąd w ustaleniach faktycznych przez odmowę przyjęcia, iż przedstawiony sądowi I instancji materiał dowodowy w postaci wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz zeznań świadków i ich dokumentacji pracowniczej, nie pozwala na uwzględnienie odwołania, - błąd w ustaleniach faktycznych przez odmowę przyjęcia, iż przedstawiony sądowi materiał dowodowy w postaci zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 7 października 2013 r., tzw. zarobki zastępcze wystawionego przez (...) w S., nie stanowił podstawy do uwzględnienia odwołania i zmiany zaskarżonej decyzji z 9 czerwca 2014 r., podczas gdy na ich podstawie możliwe i zgodne z prawem staje się przeliczenie podstawy wymiaru emerytury zgodnie z wnioskiem powoda, - obrazę przepisu art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego w sprawie i oddalenie odwołań, - obrazę przepisu art. 15 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 2a w związku z art. 15 ust. 3 i 3a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.), w związku z art. 116 ust. 5 ustawy, przez odmowę ustalenia prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1969- 1970, 1974 – 1977 oraz na podstawie zeznań świadków i ich dokumentacji pracowniczej, - obrazę przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października

2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. nr 237, poz. 1412 ze zm.), w związku z art. 473 k.p.c., poprzez odmowę nadania waloru wiarygodności przedstawionym dowodom w zakresie ustaleń pewnych co do wysokości zarobków i ich składników, - obrazę przepisu § 10 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989, nr 11, poz. 63 ze zm.), w zakresie odmowy uznania za wiarygodny materiału dowodowego w postaci zaświadczenia z dnia 7 października 2013 r., tzw. zarobków zastępczych innego pracownika, co pozwoliłoby na uwzględnienie odwołania i zmianę decyzji z 9 czerwca 2014 r., w zakresie wynagrodzenia za lata 1988 - 1990. Ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienie odwołań, względnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie sądu apelacyjnego, sąd okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał trafnej oceny zebranych dowodów i w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny, a następnie dokonał prawidłowej subsumpcji. Apelacja ma charakter polemiczny.

Sąd apelacyjny analizując zarzuty apelacji uznaje, że sąd okręgowy trafnie odmówił mocy dowodowej dokumentom w postaci legitymacji ubezpieczeniowej w zakresie wpisów za lata 1969, 1970, 1974-1977. Słusznie wskazał organ rentowy, że w niniejszej sprawie legitymacja ubezpieczeniowa nie może być podstawą przeliczenia emerytury, bowiem na jej podstawie nie można dokładnie ustalić jakie elementy wynagrodzenia, stanowiły podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne. Prawidłowo do ustalenia wysokości emerytury przyjęte zostały zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawione przez pracodawców na drukach Rp-7, tj. za lata 1969-1971 z (...), za lata 1974-1977 ze Stoczni (...), a za lata 1977-1979 z (...).

W odniesieniu z kolei do zarzutu naruszenia § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. przez odmowę uwzględnienia zarobków wykazanych w zaświadczeniu Rp-7 z 7 października 2013 r. wystawionego przez (...) w S. za lata 1988-1990, w ocenie sądu apelacyjnego jest całkowicie bezzasadny. Ubezpieczony realizuje już swoje uprawnienie w tym zakresie, ponieważ organ rentowy za sporny okres już uwzględnił zarobki tzw. zastępcze i uczynił to na podstawie zaświadczenia wystawionego przez macierzysty zakład ubezpieczonego, (...) w K.. Nie ma zatem żadnych podstaw prawnych do przeliczania tych wartości i przyjmowania innych, wyższych zarobków stwierdzonych zaświadczeniem zakładu, w którym ubezpieczony nigdy nie pracował. Prawdą jest że żaden przepis nie zakazuje takiego mechanizmu, ale na gruncie ubezpieczeń społecznych można realizować uprawnienia wyraźnie zagwarantowane przez ustawodawcę. W tej dziedzinie prawa nie obowiązuje zasada, że dozwolone jest wszystko co wprost nie jest zakazane, bo taki też tok rozumowania prezentuje ubezpieczony. Przyjęcie odmiennej wykładni byłoby *contra legem*. Sąd apelacyjny dodatkowo podkreśla, że § 10 rozporządzenia nie ma na celu umożliwienie przyjmowania w podstawie wymiaru świadczenia wynagrodzeń jak najbardziej zbliżonych do uzyskiwanych u armatorów zagranicznych, a jedynie wynagrodzeń jakie ubezpieczeni uzyskiwaliby, gdyby pracowali w kraju. Jak słusznie wskazał sąd I instancji, norma prawna wynikająca z tego przepisu jest zatem taka, że dla zatrudnionych za granicą do końca 1990 r. przyjmuje się wynagrodzenie zastępcze do ustalenia podstawy wymiaru. Wysokość tego wynagrodzenia potwierdza pracodawca, który zatrudniał pracownika przed jego wyjazdem do pracy za granicę (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 4 marca 2010 r., I UK 306/09).

Sąd apelacyjny w całości zgodził się z argumentami sądu okręgowego uzasadniającymi odmowę ustalenia prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1969-1970, 1974 - 1977. W szczególności trafnie uznał sąd okręgowy, że w postępowaniu sądowym tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, sygn. akt III AUa 1136/13, Lex nr 1504458). Należy wskazać, że ustalenie wysokości świadczenia nie można dokonywać na podstawie zeznań świadków i ich dokumentacji pracowniczej, w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione. Kwestia wysokości pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny. Należy przy tym zauważyć, że sąd okręgowy poczynił ustalenia na

podstawie zebranych dowodów i w uzasadnieniu szczegółowo odniósł się do każdego z nich, wskazując, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Nie umknęło uwadze sądu apelacyjnego, że sąd okręgowy wyjaśniając podstawy prawne oddalenia odwołań ubezpieczonego wskazał, że na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z 9 czerwca 2014 r., pomijając wskazanie, na jakiej podstawie oddalił odwołanie od decyzji z 25 marca 2013 r.

Sąd II instancji, w razie stwierdzenia uchybienia sądu I instancji polegającego na sporządzeniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku z naruszeniem wymagań określonych w art. 328 § 2 k.p.c., ma obowiązek odpowiedniej sanacji tego uchybienia, w szczególności poprzez uzupełnienie w uzasadnieniu własnego orzeczenia dostrzeżonych braków w ocenie dowodów przeprowadzonych w sprawie przez sąd I instancji, czy też poprzez uzupełnienie niedostatków w zakresie oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12, Legalis). Nawet naruszenie przez sąd orzekający przepisu art. 328 § 2 k.p.c. i sporządzenie uzasadnienia nie w pełni odpowiadającego wymaganiom, jakie stawia wymieniony przepis, może stanowić skuteczną podstawę zaskarżenia wyroku i skutkować jego uchyleniem, tylko wtedy, gdy skutek uchybienia konkretnym wymaganiom zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej. Uzasadnienie Sądu I instancji nie zawiera jednak takich braków, które uniemożliwiłyby ustalenie podstawy prawnej jego rozstrzygnięcia. W przedmiotowej sprawie orzeczenie nadawało się do kontroli instancyjnej, zatem wspomniane naruszenie nie doprowadziło do jego uchylenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 18 czerwca 2015 r., I ACa 172/15, Legalis). Sąd apelacyjny, uzupełniając uzasadnienie sądu okręgowego, wskazuje, że oddalenie odwołania od decyzji z 25 marca 2013 r. nastąpiło na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zostało podjęte w oparciu o treść art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c., w wysokości wynikającej z regulacji § 2 ust. 1-3 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) i zasądzono na rzecz organu rentowego 120 zł.

SSA J. Hawryszko SSA U. Iwanowska del. SSO A. Mitros